

Základná škola s MŠ M.B.Funtíka v Očovej

Hodnotenie a metodické postupy pri vzdelávaní žiakov zo ŠVVP

(vnútorný systém hodnotenia)

Hodnotenie žiakov so ŠVVP

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje práva dieťaťa a humánne sa správa voči žiakovi.

Predmetom hodnotenia vo výchovnovzdelávacom procese sú najmä: učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol vo vyučovacích predmetoch v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ale i usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku.

Cieľom hodnotenia každého žiaka so ŠVVP je jeho motivovanie k lepšiemu výkonu. Podľa čl. 1 ods. 8 pokynu na hodnotenie **hodnotenie má slúžiť ako prostriedok pozitívnej podpory** zdravého rozvoja osobnosti žiaka.

Forma hodnotenia všetkých žiakov, vrátane začlenených sa schvaľuje na pedagogickej rade podľa výberu z týchto možností:

- a) klasifikácia
- b) slovné hodnotenie
- c) kombinácia klasifikácie a slovného hodnotenia

Pri overovaní vedomostí, hodnotení a klasifikácii začlenených žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ) sa **dodržuje**:

1. § 55 ods. 4 školského zákona – *pri hodnotení a klasifikácii žiaka s vývinovými poruchami alebo žiaka so ZZ sa **zohľadňuje jeho porucha alebo postihnutie***
2. **Príloha č. 2** – Metodické pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ – **Zásady hodnotenia žiaka so ZZ začleneného v základnej škole** (ďalej len „pokyn na hodnotenie“)

Pri overovaní vedomostí, hodnotení a klasifikácii začlenených žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ) sa **vychádza**:

1. **z odporúčaní príslušného vzdelávacieho programu pre žiaka so ZZ**
2. **z odporúčaní poradenského zariadenia** pre konkrétneho žiaka

Ďalšie informácie o hodnotení a klasifikácii žiakov ZŠ, aj žiakov so ŠVVP uvádza § 55 až 58 školského zákona.

Overovanie vedomostí - u žiaka s ZZ, ktorý má výrazné rozdiely vo výkonoch v ústnej a písomnej skúške sa **uprednostní tá forma skúšania, ktorá je pre neho výhodnejšia**, a ktorá predstavuje východisko pre hodnotenie jeho učebných výsledkov. Spôsoby overovania vedomostí žiaka budú bližšie uvedené v jeho IVVP.

Podľa čl. 2 ods. 1 písm. e) pokynu na hodnotenie **podklady na hodnotenie** výchovno-vzdelávacích výsledkov a správania žiaka získava učiteľ konzultáciami s ostatnými pedagogickými zamestnancami a podľa potreby s odbornými zamestnancami zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, všeobecného lekára pre deti a dorast, najmä u žiaka s trvalejšími psychickými a zdravotnými ťažkosťami a poruchami.

Pri výchove a vzdelávaní žiakov so ZZ sa **rešpektujú obmedzenia**, ktoré sú podmienené ZZ žiaka a uplatňujú požiadavky, ktoré žiak má predpoklad splniť.

Pri hodnotení a klasifikácii **prospechu a správania** sa nehodnotia negatívne tie výkony žiaka, ktoré sú ovplyvnené jeho zdravotným stavom, ak z tejto príčiny žiak nemá možnosť splniť alebo vykonať ich lepšie.

Hodnotenie **správania začleneného žiaka so ŠVVP s poruchami pozornosti, s poruchami správania** sa posudzuje s prihliadnutím na jeho druh ZZ v spolupráci so zariadením výchovného poradenstva a prevencie alebo so školským špeciálnym pedagógom a zákonným zástupcom žiaka.

U žiaka s diagnostikovanou poruchou aktivity a pozornosti (PAP) možno v prípade **závažného porušovania školského poriadku**, ako napr. neospravedlnené hodiny, fyzické ubližovanie iným osobám, vulgarizmy a pod. pristúpiť k hodnoteniu a klasifikácii správania **zníženou známkou zo správania**, avšak len po odbornom posúdení a odporúčaní tohto postupu príslušným poradenským zariadením.

Vysvedčenie začleneného žiaka

Žiaci so zdravotným znevýhodnením vzdelávaní v školskej integrácii v bežnej triede základnej školy dostanú **rovnaké tlačivo vysvedčenia** ako ostatní žiaci - je na to potrebné myslieť už pri zostavovaní IVVP začleneného žiaka. V prípade **klasifikácie** začlenených žiakov s mentálnym postihnutím v jednotlivých vyučovacích predmetoch **dostanú títo žiaci tiež rovnaké tlačivo vysvedčenia ako žiaci bežnej ZŠ.**

Doložka vysvedčenia začleneného žiaka

Žiakovi so zdravotným znevýhodnením, ktorý sa vzdeláva podľa IVVP, sa v doložke vysvedčenia uvedie: „***Bol(a) vzdelávaný (á) podľa individuálneho vzdelávacieho programu***“. Ak sa v individuálnom vzdelávacom programe úpravy vzdelávania žiaka vzťahujú len k niektorým vyučovacím predmetom, v doložke vysvedčenia sa uvedie: „***Bol(a) vzdelávaný(á) podľa individuálneho vzdelávacieho programu uplatňovaného v predmete (predmetoch)...***“.

V doložke vysvedčenia žiakov s mentálnym postihnutím sa uvedie: „***Bol/a vzdelávaný/á podľa vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím podľa (príslušného) variantu A/B/C.***“

V doložke vysvedčenia žiaka so zdravotným znevýhodnením je možné uviesť aj ďalšie dôležité skutočnosti súvisiace s jeho vzdelávaním, napr. oslobodenie od vzdelávania sa v predmete alebo oslobodenie od klasifikácie v predmete a pod..

V zmysle bodu 22 prílohy č. 2 pokynu na hodnotenie žiakovi, ktorý vzhľadom na druh a stupeň znevýhodnenia **nemôže vcelku plniť učebné osnovy ZŠ v niektorých alebo všetkých predmetoch** a postupuje podľa IVVP, sa učebné výsledky priebežne aj súhrnne na vysvedčení hodnotia **podľa individuálnych kritérií**. Na vysvedčení v doložke alebo v rámci súhrnného slovného hodnotenia triedny učiteľ uvedie, v ktorých predmetoch žiak postupoval podľa individuálneho učebného programu.

Opakovanie ročníka začleneného žiaka

Opakovať ročník môže žiak v prípade, **ak je to v jeho prospech bez odporúčania zariadenia výchovného poradenstva a prevencie**. Ročník opakuje aj žiak, ktorého nebolo možné hodnotiť ani v náhradnom termíne zo závažných objektívnych dôvodov, najmä zdravotných, dlhodobého pobytu v zahraničí. Žiak, ktorý neprospeľ v čase, keď plní povinnú školskú dochádzku, môže opakovať ročník len raz, vo výnimočných prípadoch, ak je to v prospech žiaka aj viackrát (Čl. 10 ods. 3 pokynu na hodnotenie).

Ak sa v priebehu školského roka prejaví, že výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka so ZZ vzdelávaného v školskej integrácii, ktorého IVVP zahŕňa aj **úpravu obsahu vzdelávania niektorého vyučovacieho predmetu**, nie sú uspokojivé a žiak nespĺňa potrebné kritériá na jeho súhrnné hodnotenie lepším klasifikačným stupňom ako nedostatočný, je potrebné **prehodnotiť a upraviť obsah, resp. formu jeho vzdelávania v súčinnosti so špeciálnym pedagógom a psychológom**. **Takýto žiak nemá opakovať ročník z tých vyučovacích**

predmetov, v ktorých majú na jeho neúspešnosť vplyv dôsledky jeho diagnózy.

Ak sa na prospechu žiaka okrem jeho zdravotného znevýhodnenia podieľa **významnou mierou viac faktorov**, k hodnoteniu a klasifikácii **stupňom nedostatočný je možné pristúpiť**, avšak len **po odbornom posúdení a odporučení** tohto postupu odbornými zamestnancami školy alebo poradenského zariadenia **na základe komplexného hodnotenia žiaka učiteľom, ktorý daný predmet vyučuje**. Komplexné hodnotenie musí obsahovať využitie možnosti a spôsoby preverovania vedomostí žiaka v súlade s IVVP a dôvody zlyhávania v danom predmete.

Hodnotenie začlenených žiakov s mentálnym postihnutím

Hodnotenie žiakov s mentálnym postihnutím vzdelávaných v **školskej integrácii** v bežnej triede základnej školy sa uskutočňuje podľa **Metodického pokynu č. 19/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – ISCED 1**. V predmetoch výchovno-estetického zamerania sa môžu títo žiaci vzdelávať podľa obsahu vzdelávania žiakov v bežnej triede.

Predmetom hodnotenia sú najmä výsledky žiaka, ktoré dosiahol, osvojené kľúčové kompetencie, usilovnosť, rešpektovanie práv iných, ochota spolupracovať a správanie podľa školského poriadku.

Forma hodnotenia začlenených žiakov s mentálnym postihnutím je schválená na pedagogickej rade podľa výberu z týchto možností:

- a) klasifikácia
- b) slovné hodnotenie
- c) kombinácia klasifikácie a slovného hodnotenia
- d) slovný komentár

Žiakov s mentálnym postihnutím vzdelávaných v školskej integrácii v bežnej triede základnej školy **je možné hodnotiť aj slovným komentárom o dosiahnutých vzdelávacích výsledkoch bez vyjadrenia stupňov klasifikácie prospechu.**

Slovný komentár o dosiahnutých vzdelávacích výsledkoch bez vyjadrenia stupňov je stručné, výstižné vyjadrenie dosiahnutej úrovne vzdelávania žiaka k očakávaným výstupom v jednotlivých vyučovacích predmetoch, v ktorom učiteľ zhodnotí klady a citlivo poukáže na nedostatky práce žiaka, jeho správania (Čl. 2 bod 7 metodického pokynu č. 19/2011).

Začlenení žiaci s mentálnym postihnutím môžu absolvovať aj vyučovací predmet **cudzí jazyk**, pričom sa na nich kladú primerané nároky. Forma hodnotenia tohto a iných predmetov, ktorých sa podľa RUP bežnej ZŠ začlenený žiak s MP zúčastňuje sa po vzájomnom individuálnom posúdení so školským špeciálnym pedagógom a súhlasom zákonného zástupcu žiaka navrhne a odsúhlasí na pedagogickej rade. Prípadne sa môže cudzí jazyk čiastočne nahradiť predmetom pracovné vyučovanie alebo v prípade potreby iným vyučovacím predmetom, v ktorom žiak nevykazuje uspokojivé výsledky.

V súlade s § 9 ods. 2 vyhlášky č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách sa **prospech a správanie žiakov s mentálnym postihnutím hodnotí a klasifikuje** podľa pravidiel hodnotenia a klasifikácie prospechu a správania v špeciálnych základných školách **primerane k mentálnemu postihnutiu a možnostiam vyplývajúcim z postihnutia týchto žiakov**. Rovnako sa postupuje aj pri žiakoch s mentálnym postihnutím vzdelávaných integrovanou formou v základných školách.

Hodnotenie a klasifikácia mentálne postihnutých má mať významnú **povzbudzujúcu a motivačnú úlohu**.

Celkové hodnotenie žiakov s mentálnym postihnutím vo všetkých ročníkoch základnej školy sa na vysvedčení vyjadruje slovami „*prospel*“ alebo „*neprospel*“.

Žiakov so ŠVVP je potrebné v prvom rade inak vzdelávať, až potom inak hodnotiť.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa žiakovi so ŠVVP podľa potreby bude:

- tolerovať jeho **individuálne pracovné tempo, predlžovať čas na vypracovanie písomných úloh** alebo **znižovať počet úloh**
- uprednostňovať preverovanie vedomostí formou **doplňovania, krúžkovania, priradovania, písanie na PC**, formou **otázka - odpoveď**
- využívať **alternatívne formy skúšania**, napr. referát, projekt, prezentácia, demonštrácia, mimočítanková literatúra
- umožňovať pracovať s demonštračnými pomôckami, kartičkami, obrázkami a pod.
- **pri hodnotení a klasifikácii** hodnotiť pomer medzi **výkonom a schopnosťou**
- prihliadať na jeho vynaložené **úsilie, svedomitosť, individuálne schopnosti, záujmy**
- rešpektovať **únava** ak vyplýva zo zdravotného znevýhodnenia žiaka
- využívať **pozitívna motivácia** ako základ kladného postoja žiaka k učeniu
- sa budú klásť na žiaka **primerané nároky**, nebude sa **oslobodzovať** od činností, ktoré je žiak s individuálnou pomocou učiteľa alebo spolužiaka schopný zvládnuť

Žiak s vývinovými poruchami učenia

Žiak s dyslexiou – sa nebude vyvolávať k dlhému hlasnému čítaniu pred celou triedou, ale bude čítať kratšie a jednoduchšie úseky textu, k hodnoteniu čítania sa bude pristupovať individuálne, s ohľadom na druh a stupeň zdravotného znevýhodnenia. Pri reedukácii dyslexie platí, že nadväzuje na dosiahnutú úroveň bez ohľadu na vek a učebné osnovy.

Žiak s dysgrafiou – budú sa dodržiavať hygienické a technické požiadavky pri písaní. Nebude sa hodnotiť jeho písomný prejav po stránke formálnej, ale obsahovej. Bude sa rešpektovať jeho grafický prejav. Na 1. stupni sa nebudú žiakovi zadávať dlhé prepisy textu, zamerať sa na kvalitu nie kvantitu. Na 2. stupni sa budú využívať kompenzačné formy ako napr. písanie tlačným písmom, písanie sa PC, kopírovať čitateľné poznámky z náukových predmetov a pod.

Žiak s dysortografiou – nebudú sa mu diktáty klasifikovať, ale hodnotiť slovné, len vyčíslením počtom chýb. Známkou sa bude hodnotiť len vtedy, keď sa mu podarí. Žiak bude písať diktáty aj formou **doplňovania** daného gramatického javu do textu, diktát bude písať po individuálnej príprave - pravopisné javy najprv zdôvodní. Pri oprave bude učiteľ

spolupracovať so žiakom, môže používať zelené pero, všetko napísané správne podčiarkovať. Žiak si môže zaviesť **zošit na evidenciu chýb**. Diakritické znamienka bude žiak môcť doplňovať ihneď, pri písaní sa mu budú tolerovať špecifické chyby.

Slohové cvičenia v klasickej písomnej forme pre žiakov s VPU všetkých typov nie sú veľmi vhodné, pretože **žiak s dyslexiou** si po sebe nedokáže správne prečítať a opraviť text, **žiak s dysgrafiou** nevie udržať kvalitu písma a u **žiaka s dysortografiou** sa prejaví zvýšená chybovosť. Náhradnou formou môže byť slovné **doplňanie nedokončených viet alebo dokončenie príbehu, či konverzovanie**.

Pri vyučovaní cudzieho jazyka sa bude/ú žiakom s VPU:

- **tolerovať chyby v písaní aj čítaní** (prehádzané alebo vynechané písmená) a tie **zohľadňovať pri hodnotení**
- sústrediť pozornosť na **správnu**, nie perfektnú výslovnosť
- **slovná zásoba** skúšať v kratších úsekoch
- **priebežne opakovať učivo** z predchádzajúcich ročníkov
- **uprednostňovať ústna forma skúšania, pri písomnom skúšaní uprednostňovať formu testu, doplňovanie slov do viet**
- **slovo napísané fonematicky považovať za správne**
- **sústrediť pozornosť na praktické používanie jazyka**, tréning slovej zásoby- **učenie pomocou kartičiek**
- **podľa možnosti využívať aj vhodné počítačové programy**
- **preferovať učenie HROU**

Žiak s dyskalkúliou – pri reedukácii dyskalkúlie platí to isté ako pri dyslexii - žiak bude bez ohľadu na jeho vek a práve preberané učivo v triede pokračovať od úrovne, na ktorej aktuálne je. Úlohy, ktoré žiak s dyskalkúliou nebude zvládať, budú delené na dielčie kroky. Zvládnutie základného numerického počítania je jedným s hlavných cieľov. Pri riešení slovných úloh a úloh na počítanie povrchu a obsahu bude žiak používať kalkulačku. Žiakovi budú poskytnuté všetky dostupné učebné pomôcky (v mladšom školskom veku je to najčastejšie desiatkové a radové počítadlo, číselná os, tabuľky násobkov, štvorec čísel 1-100, farebné hranoly, bankovky, mince- ich hodnota, neskôr kalkulačka, pri geometrii je dôležitou pomôckou modelovanie a i.) Nebudú mu zadávané časovo limitované úlohy typu „bleskovka“.

Žiak s ADHD – žiak bude v triede sedieť čo najbližšie k učiteľovi, aby ten mohol okamžite poskytnúť **spätnú väzbu**. Pri komunikácii s ním treba zachovať klud, hovoriť tichým hlasom, dôležitý je očný kontakt. Prípadné výčitky a upozorňovanie na chybu musia prebiehať v klude a v prostredí vzájomnej dôvery. **Opäť nie je dôležité, či úloha svojou náročnosťou zodpovedá danému ročníku. Dôležité je, aby dieťa robilo „niečo“ zmysluplného.**

Základné metódy pri reedukácii ADHD:

- ✓ **pozitívne posilňovanie spolu s miernymi trestami** – musia nasledovať okamžite
- ✓ **častá spätná väzba**
- ✓ **inštrukcie a pokyny** musia obsahovať iba niekoľko krokov, pri ktorých by mal učiteľ udržať očný kontakt
- ✓ **úlohy**, ktoré dieťa dostáva, musia byť **jednoduché, splniteľné a krátke**
- ✓ **nediskutujeme o vhodnosti správania** – dospelý (učiteľ) musí jednoznačne stanoviť pravidlá, ktoré treba dodržiavať
- ✓ **rešpektovať štýl učenia** - pre deti s ADHD je väčšinou najvhodnejší **globálny štýl učenia**
- ✓ **sebakontrola a sebahodnotenie** – sústavne vedieme žiaka k tomu, aby si uvedomovalo svoje správanie, hodnotilo ho, snažilo sa najprv premýšľať a potom konať
- ✓ **optimizmus a pevné nervy dospelých** pri výchove a vzdelávaní dieťaťa s ADHD sú nepostrádateľné
- ✓ okrem uvedených doporučení je potrebné, aby **rodičia zaistili** pravidelný denný režim, dostatok spánku, zdravú stravu, pravidelnú prípravu na vyučovanie v kludnom prostredí a účasť v záujmovej činnosti. Poskytovať správny vzor správania.

Žiak s narušenou komunikačnou schopnosťou - pri hodnotení učebných výsledkov sa budú hodnotiť predovšetkým jeho vecné poznatky a praktické zručnosti, nebude sa mu hodnotiť úroveň jazykového prejavu. Učiteľ pri skúšaní uprednostní takú formu, aká žiakovi najviac vyhovuje. Pri ústnej odpovedi zabezpečí také podmienky, aby žiak neutrpel psychickú ujmu. Vzhľadom k deficitu reči sa budú tolerovať nepresné pomenovania, prípadne pri dlhších odmlkách učiteľ pomôže žiakovi v komunikácii. Budú sa zohľadňovať špecifiká osobnosti a poznávacích procesov žiaka.

